

Çinlilerin İslamiyeti Yayma Çabaları: Amiral Zheng He Örneği

AZİZ MUSA PARLAKYİĞİT

Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim İslam Tarihi Bilim Dalı
a.parlakyigit@yandex.com | orcid.org/0000-0001-9009-6795

Geliş Tarihi / Received: 29.03.2019 • Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 18.06.2019

Atıf / Cite as

Parlakyiğit, Aziz Musa. "Çinlilerin İslamiyeti Yayma Çabaları: Amiral Zheng He Örneği". *İstem*, 17/33 (2019): 291-312. <https://doi.org/10.31591/istem.546961>

Öz

Çin'in İslam ve Müslümanlarla ilişkisi her zaman merak ve tartışma konusudur. Genel olarak söz konusu ilişkinin düşmanca nitelik taşıdığı kabul edilir. Acaba bu bir olgu mu algı mıdır? Bunun cevabı İslâm'ın yayılış tarihine yeni boyutlar getireceği gibi geçmişten günümüze Çin-İslam ilişkilerine de ışık tutacaktır. Bu bağlamda Çinli amiral Zheng He'nin faaliyetleri ilgi çekicidir. Zheng He Ming hanedanlığı döneminde (1368-1644) Müslüman bir ailede dünyaya geldi. Yongle imparatoru tarafından donanmaya amiral olarak atandı. 1405-1433 yılları arasında Hint Okyanusu'ndan Afrika sahiline kadar filosuyla yedi kez seyahat düzenledi, 36 yeri ziyaret etti. Onun mesela Endonezya'ya olan seferinde öncelikle ticaretten çok elçi gibi barış ve Ming İmparatorluğu'nun hakimiyeti ve gücünü anlatmaktı. Zheng He'nin yolculuklarına ilişkin Ming tarihi kayıtları ve diğerlerince yazılanlar güvenilir kaynaklardır. Ancak literatürde İslam'ı Güney Asya'da yaymadaki rolüne ilişkin bilgi yok denecek kadar azdır. Bununla beraber yerel tarih ve sözlü tarihte bu konuda birçok rivayet ve menkıbe bulunmaktadır. Zheng He ve yardımcıları başlangıçta İslamiyeti Java'daki Çin topluluğuna yaymışlardı. Daha sonra bu Çin kökenli Müslümanlar İslam'ın Java ve Güney Asya'da yayılmasında büyük roller oynadılar. Bu makale söz konusu bu olguya ışık tutmayı amaçlayan bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Zheng He, Ming Hanedanlık Dönemi, Çinli Müslüman Amiral, Güney Asya, İslam'ın Yayılması.

Abstract

Chinese Efforts to Spread of Islam: Admiral Zheng He Case

China's relationship with Islam and Muslims is always a matter of curiosity and debate. In general, it is assumed that the relationship is hostile. Is this a case or a perception? The answer to this will bring new dimensions to the history of the spread of Islam and will shed light on the relations between China and Islam from past to present. In this context, Chinese Admiral Zheng He's activities are interesting. During the Ming Dynasty (1368-1644) Zheng He was born in a Muslim family. He was appointed as Admiral of the fleet by the emperor Yongle. Between 1405-1433, he traveled seven times with his fleet from the Indian Ocean to the African coast and visited 36 places. Zheng He didn't primarily go for trading, he also went to make

peace like an ambassador and talk about the Ming Empire's dominance and strength. Ming history records about Zheng He voyages and those were written by others are reliable sources but there is almost negligible record on the role of Zheng He in spreading Islam in South Asia. On the other hand, local history and oral history had many tale and rumored stories about this. Zheng He and his subordinates initially spread Islam to Chinese community in Java. Later those Chinese Muslims played major roles in spreading Islam in Java and South Asia. Aim of this article is a modest attempt to shed light on this phenomenon.

Keywords: Zheng He, Ming Dynasty, Chinese Muslim Admiral, South Asia, Spread of Islam.

Giriş

Zhu Yuanzhang/朱元璋,1368 yılında Moğolların Yuan/元 hanedanlığına son verip engin askeri güç anlamına gelen Hong Wu/洪武¹ saltanat ismiyle başkent Nanjing'de /南京 Ming /明 hanedanlığını başlatır. Ming Hanedanlığı Çin'de İslam'ın altın çağı olarak bilinir. Bu döneme altın çağ denmesinin en önemli nedenlerinden bir tanesi de İmparator Yong Le döneminde Çin ile Afrika, Güney ve Güneybatı Asya ülkeleri arasında diplomatik, ticari, ilmi ilişkiler kurarak İslamın bölge ülkelerinde yayılmasını sağlayan Çinli Müslüman Amiral Zheng He'dir. Amiral Zheng He ayrıca dünya denizciliğine yön vermiş olmasına rağmen ismi çok geç duyulmuş ve keşifleri çok geç kabullenilmiş efsanevi Müslüman bir kâşiftir. Bunu en önemli sebebi Ming tarih kayıtlarında Zheng He seyahatlerini 332. ciltte, derleyen tarafından yalnızca 700 karakter kullanılarak tasvir edilmiştir. Zheng He'nin seyahatler öncesi hayatı ise 30 karaktere sığdırılmıştır.²

Ailevi Kökeni

Zheng He'nin aile kökeninin Buhuala/补花刺(Buhara)'dan geldiği ve Seyyid Eclel Şems el-Din Ömer el-Buhari'nin(1211-1279) altıncı kuşaktan torunu olduğu, Zheng Yijun/郑一钧'un aile soyağacı üzerine yaptığı araştırmadan bilinmektedir.³ Yuan tarih kayıtlarında Saidianchi⁴ Shansiding/赛典赤瞻思丁 olarak anılan Seyyid Eclel, Cengiz Han Buhara'yı ele geçirdiğinde birlikleriyle teslim olmuş ve onun ordusuna katılmıştır. Kubilay Han zamanında ise Çin'de Yunnan'ın ele geçirilmesinde büyük katkısı olmuş ve Yunnan valisi olarak görev yapmıştır. 1286 yılında Kunming/昆明'de vefat etmiştir, Hui ulusuna mensupdur ve ataları Hz. Peygamber soyundan gelmektedir.⁵ Zheng He'nin Çin'de bilinen atası Suo fei er/所非尔(Sufar?) ise 1070 yılında Buhara emiri iken Song hanedanlığı imparatoru Shenzhong'un Liao kralı ile olan savaşında ona yardım etmek için Buhara'dan gelmiş ve savaşı kazandıktan sonra Prens ünvanıyla

¹ Louise Levathes. When China ruled the seas: The treasure fleet of the Dragon Throne, 1405-1433, (New York:Oxford University Press ,1994), 57-58; Yi Yang, "The Global Life of Zheng He", Academia, https://www.academia.edu/6783621/The_Global_Life_of_Zheng_He, Erişim:15 Ocak 2019.

² Fatma Ecem Ceylan, "Müslüman Çinli Amiral Zeng He'nin Aile Tarihine Bir Bakış",Current Research in Social Sciences 2/2(Nisan 2016): 38.

³ Ceylan, "Müslüman Çinli Amiral Zeng He'nin Aile Tarihine Bir Bakış", 43.

⁴ Saidianchi, Seyyid Ajall isminin çince pinyin olarak yazılışdır.Ayrıca Seyyid çince guizu/貴族soyul kelimesinin karşılığıdır. Peygamber soyundan gelmektedir.

⁵ Ceylan, "Müslüman Çinli Amiral Zeng He'nin Aile Tarihine Bir Bakış", 41.

Kaifeng ve Pekin arasındaki bölgede yaşamıştır. Zheng He Hz. Muhammed'in 31. Kuşaktan torunudur.⁶ Babası ve dedesi Hac vazifesini yerine getirdikleri için Hazhi/哈只(Hacı) lakabıyla anılırlar. Babasının adı mezar kitabesinde Ma Hacı olarak geçmektedir ve Çin kayıtlarında Kadı Ma adıyla anılmaktadır⁷. Ma/马 aile ismi Çince Muhammed kelimesinin kısaltılmış Çince karakteri olarak kullanılır.

Yetiştirilmesi ve Çin Donanmasına Girişi

Zheng He Çin'in Yunnan/云南 vilayetinin güneybatısındaki Kunyang/昆阳 kasabasında ikamet eden Müslüman bir aileye mensup olup⁸ 1371 yılında doğmuştur ve asıl adı Ma He/马和 Müslüman adı ise Muhammed Hasan Şemseddin'dir.

Muhammed Hasan Şemseddin'in yaşadığı kasaba 1382'de Çin ordusunca işgal edilince küçük Muhammed esir alınarak başkent Nanjing'de Ming sarayına götürülür. O tarihlerde esir alınan sağlıklı, zeki çocuklar ve delikanlılar Çin'in İmparatorluk Sarayı'nda hadım edildikten sonra eğitilip devlet hizmetine alınır. Ming Hanedanlık döneminde eğitimini, Hanedanlık Üniversitesinde(Nanjing,Taixue) almıştır⁹. Savaş sanatları ve diplomasi konusunda kendisini iyi yetiştiren Zheng He Ming hanedanlığı kurucusu Zhu Yuanzhang'ın oğlu Yan¹⁰ prensi/燕王 Zhu Di/朱棣'ye hizmet ve danışmanlık yapmaya başlamıştır. Yong Le/永乐¹¹ (1402 - 1424) ismiyle tahta geçecek olan Zhu Di'nin ile olan bu samimi ilişkisi, hayatı boyunca güvene dayalı olarak sürmüştür.¹² Zheng He Moğollara karşı yapılan savaşlarda ve 1399 yılında İmparator Jianwen'e karşı yapılan ayaklanmada Zhu Di'nin yanında yer almıştır. İmparator Yong Le'nin 2. yılında Zheng Jia Ba (郑家坝) denilen yerde yapılan savaşta olağanüstü dövüşme yeteneği sebebiyle imparator soyadını Zheng(郑)¹³ olarak değiştirmiştir. Daha sonraları 1431 yılında, İmparator Yong Le, Zheng He'ya saygı göstergesi olarak San bao tai jian((三宝太监) unvanını vermiştir.¹⁴ Güney ve güneydoğu Asya'da Amiral Zheng He ismi çeşitli kaynaklarda, Cheng Ho, San Bao Da Ren

⁶ Yi Yang, "The Global Life of Zheng He", 4.

⁷ Donald Daniel Leslie, *Islam In Traditional China: A Short History To 1800*, (Avustralya: Canberra College of Advanced Education, 1986), 108; Mehmet Özay, "Çin Donanması'nın Müslüman Türk Amirali: Cheng Ho (1371-1433)", Güney doğu Asya Çalışmaları, (Aralık 2011): 5, <https://www.guneydoguasyacalismalari.com/2011/12/05/cheng-ho-2/>, Erişim: 15 Ocak 2019

⁸ Frank Viviano, "China's Great Armada", National Geographic, (Temmuz 2005): 36.; Özay, "Çin Donanması'nın Müslüman Türk Amirali: Cheng Ho (1371-1433)", 3.

⁹ Ceylan, "Müslüman Çinli Amiral Zeng He'nin Aile Tarihine Bir Bakış", 39

¹⁰ Yan, Ming dönemindeki başkentinin adı Beiping/北平 (Bugünkü Pekin) olan Mogol sınırı yakınında kurulan bir beylik.

¹¹ Yong Le adı Çince'de sürekli mutluluk anlamında kullanılmaktadır.

¹² Wei Yang, "Admiral Zheng He's Voyages to the Western Oceans", *Maritime Asia*, (Fall, 2014): 26.

¹³ Yang, "The Global Life of Zheng He", 3-4

¹⁴ Ceylan, "Müslüman Çinli Amiral Zeng He'nin Aile Tarihine Bir Bakış", 45.

(三宝大人) San Bao Tai Jian(三宝 太监) ve San Bao Gong(三宝公) olarak da bilinir.¹⁵

Aynı zamanda Türk kökenli olduğu da iddia edilen Muhammed Hasan eğitimi esnasında hem Arapça hem Çince öğrenmiştir. Bir nevi mabeyincilik (saray hizmetlisi) görevini üstlendiği dönemde, kısa sürede başarıları ile baş hadım ağalığa¹⁶ kadar yükselmiştir.

Tahtın ele geçirilmesinden kısa bir süre sonra, Zhu Di, Çin tarihinde ve hatta dünyada kesinlikle görülmemiş bir imparatorluk filosunun inşasını emretti.¹⁷ Zheng He, bir “barbar”¹⁸ hadım olarak hazine filosunun komutanı olacak ve böylece Çin’in en büyük amirali olarak tanınacaktır. Zhu Di’nin denizcilik hırsının nedeni birden fazla olabilir. Söylentilerden biri önceki İmparator Zhu Yunwen iç savaştan sonra denizaşırı ülkelere kaçmış olduğundan, Zhu Di’nin onu aramak için ya da en azından denizaşırı ülkelere Çin tahtında kim olduğunu bildirmek için Zheng He’yi göndermiş olabilir. ¹⁹Ama bu sadece bir rivayettir ve tek ya da ana neden olma ihtimali çok yüksek değildir. Daha makul olan ise, bu denizcilik tutkusu Zhu Di’nin babasının vasiyeti:

*“Japonya’nın başarısız Yuan istilaları ile ilgili olarak,²⁰ Çin’in gelecekte denizlerde bir hamle yapmak zorunda kalacağını bilerek, İmparator Hong Wu gelecekte gemi yapımı için on binlerce ağaç diktirdi, çevirmenleri eğitmek için yabancı dil okulları kurdu ve yabancı öğrencileri Taixue/büyük akademiye kabul etti”.*²¹

Güney Doğu Asya Seferlerinin Amacı

Ming hanedanlık dönemine kadar Çin kendi kültürünü oluşturmuş ve kendisi için ülkelerin merkezi anlamına gelen Zhongguo/中国ifadesini kullanarak diğer ülkelerden politik olarak soyutlanmıştır. Özellikle erken Ming hanedanlık dönemi Çin’in politik olarak Zheng He vasıtasıyla diğer ülkelerle barış içerisinde gücünü hissettirerek kendine bağladığı ve politikalarını diğer ülkelere de uyguladığı önemli bir dönemdir. Ming hanedanlığının kuruluşundan itibaren, ülkenin

¹⁵ Leo Suryadinata, “Zheng He Semarang and Islamization of Java Between History and Legend”, Admiral Zheng He and South East Asia, Ed. Leo Suryadinata, (Singapore: Seng Lee Press Pte.Ltd.,2005), XI.

¹⁶ Baş hadım ağa burada baş mabeynci anlamında kullanılmıştır.

¹⁷ Levathes, When China ruled the seas: The treasure fleet of the Dragon Throne, 1405-1433, 75

¹⁸ Li, Shihou, “Seyyid Ajall ve Zheng ailesinin şeceresi üzerine yeni araştırmalar(郑氏家谱首序及赛典赤家谱新证)”, Zheng He üzerine yüzyılın araştırmalarından seçilmiş makaleler (郑和研究百年论文选), Eds. Wang Tianyou - Wan Ming, (China: Beijing University Press,2004), 159. ;Barbar kelimesi burada Çin dışında olan yabancı anlamında kullanılmıştır.

¹⁹ Zhang Tingyu, Ming Tarihi, <http://gj.zdic.net/archive.php?aid=784>, Erişim:15 ocak 2019.

²⁰ Kubilay Han Japonyaya 1271 ve 1284 de 2 defa başarısız şekilde işgal girişiminde bulundu.

²¹ Da Xiang, “Hadım Sanbao’nun batı denizlerine yolculukları hakkında bazı kaynaklar(关于三宝太监下西洋几种资料)”, Zheng He’nin batı okyanuslarına seyahatleri hakkında seçilmiş makaleler1905-2005 (郑和研究百年论文选1905-2005),ed. Zheng He Batı Okyanuslarına seyahatleri 600. Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编), (China:Beijing University Press,2004), 12.;Taixue Ming Hanedanlık döneminde kurulan en yüksek konfüçyüs akademisi

çevresi barış içinde değildi. Korsanlar sürekli Çin kıyılarını yağmıyorlardı.²²1402'de yayınlanan bir Kararname'ye göre, imparator, Güney Asya denizlerindeki adalarda gizlenmiş Çinli isyancıları, suçluları ve kaçakları saraya teslim etmek için gücünü kullanarak tehdit etmiştir.²³ Bu nedenle, hazine filosunun²⁴ hedeflerinden biri denizaşırı ülkelerdeki düşman ve isyancıları yok etmek olmuştur.

Ayrıca, filo da politik bir görev olan "Erdem yaymak ve uzak ülkeleri barıştırmak"²⁵ ifa ediliyordu. 1415 yılında İmparator tarafından kazanmış Nanjing'deki Tianfei Tapınağı²⁶/天妃庙'ndaki bir dikilitaş da "İmparator sürekli olarak denizaşırı sömügelere aydınlanma getirmek için elçileri gönderir, onlara görgü kurallarında rehberlik eder ve barbar tavırlarını değiştirir" ibaresi yazılıdır.²⁷ Zheng'in sivil yetkililerinden biri olan Gong Zhen (巩珍) tarafından derlenen bir kitap, filonun "imparatorun emir ve hediyelerini uzak sömügelere teslim etmek" olduğunu söylemektedir.²⁸ Bu ifadeler, Çin imparatorunun Çin tahtına tabi olan diğer ülkelerle Çin'in egemen olduğu bir dünya düzeni inşa etme girişimini ortaya koymaktadır. Bu sistem, diğer ülkelerin Çin'e haraç sundukları bir "haraç sistemi" ve İmparatorunda onlara karşılık ipek ve porselen gibi değerli Çin ürünlerini hediyeler vermek suretiyle diplomatik ilişkilerini sürdürdüler.²⁹ Zhu Di tahti ele geçirdikten sonra Zheng'i Batı okyanuslarına elçisi olarak atadı ve seferler için büyük miktarda para harcadı. Karşılığında nadir ve değerli olan malları, parlayan incileri, muhteşem taşları, iştah açıcı baharatları, nadir hayvanları, fantastik bitkileri ve güzel mercanları gemilerle İmparatorluk sarayına getirtti.³⁰ Ticari olarak yapılan iş, özel tüccarı ticarete teşvik etmek yerine büyük ölçüde devletin ticaretle zenginleşmesi ve Çin'de bulunmayan malların Çin'e getirilmesiydi. Ticaret, birincil olan politik görevin tamamlayıcısı olarak filonun sadece ikincil bir göreviydi.³¹

²² Yang, "The Global Life of Zheng He", 5.

²³ Yang, "The Global Life of Zheng He", 5.

²⁴ Filonun "Hazine filosu olarak adlandırılmasının nedenideğerli malları taşımasıydı.

²⁵ Fujian eyaleti Changle şehrinde Zheng He tarafından 7. Yolculuğuna çıkmadan önce kazanmış Tianzhu taş anıtı üzerinde Zheng He'nin batı okyanuslarına seyahatinin gerçek amacı neydi? (郑和下西洋的目真正的是什么) sorusunun cevabı bu şekilde yazılmıştır.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 6.

²⁶ Tianfei Çin denizcileri tarafından tapılan denizlerin tanrıçası

²⁷ Yang, "The Global Life of Zheng He", 6.

²⁸ Guoxin Zheng, Zheng He'nin Batı Okyanuslarına seyahatlerinin asıl amacı nedir (郑和下西洋的真正目的是什么), http://blog.sina.com.cn/s/blog_b3787a830101px3h.html, Erişim:15 Ocak 2019, 2011, 5.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 6.

²⁹ Levathes, When China ruled the seas: The treasure fleet of the Dragon Throne, 1405-1433, 137-140.

³⁰ Shengzheng Huang, Batı Okyanusunda ticaretin listesi(西洋朝贡典录), (China:Zhonghua book Company, 2000) , 7.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 6.

³¹ Shuye Tong,"Zheng He'nin batı okyanusundaki ticaretinin doğası üzerine düşünceler (重论"郑和下西洋"事件之贸易性质)", Zheng He üzerine yüzyılın araştırmalarından seçilmiş makaleler (郑和研究百年论文选), Eds. Wang Tianyou - Wan Ming,(China: Beijing University Press,2004), 60-67.;Yang, "The Global Life of Zheng He", 7.

Zheng He'nin Filosundaki Gemilerinin Özellikleri

Gemi inşaatı, özellikle Ming hanedanlığı ilk döneminde Zhu Di hükümdarlığında gerçekten ulusal bir kuruluştur. Kral olarak tahta çıkmasından hemen sonra, Zhu Di, Çin'in Güneydoğu kıyısında bulunan Fujian eyaletinde 137 deniz gemisi inşasına başlama emri verdi.³² İstatistiksel olarak doğrulanmasa da hazırlanan çeşitli ebatlarda toplam 2718 gemiden birçoğu Yong Le'nin, ilk 17 yılı içinde Zheng He filosu için inşa edildiğini göstermektedir.³³ Çok sayıda gemi, kıyılarda veya büyük nehirlerde bulunan tersaneler tarafından üretildi.³⁴

Tersanelerden biri Yangtze Nehri üzerinde Nanjing dışında hazine tersanesiydi/宝船厂. Filonun en büyük gemisi olan hazine gemisi burada inşa edildi.³⁵ Tersane, 300-330 metre uzunluğunda ve 30-70 metre genişliğinde, gemi bittiğinde suyun içeri girmesine izin verecek bir barajla Yangtze nehrine bağlanan yan yana yedi kuru havuza sahipti.³⁶ Tersanenin toplam alanı en az 500 bin m² lik bir alanı kapladığı, farklı işlevlerin olduğu bölümlere ayrıldığı bilinmektedir. Ülkenin dört bir yanından 400'den fazla zanaatkar toplandı ve dört birim olarak gruplandırıldı. Birinci birim marangozlar ve gemi inşaatçıları, ikinci birim demirci, üçüncü birim boşluk dolgu, dördüncü birim yelken yapımcılarından oluşmaktaydı³⁷ Gemiler öncelikle uzun mesafeli yelken için daha uygun hale getiren bir omurga veya "ejderha kemiği" olan geleneksel Fuchuan gemisinin tasarımına dayanıyordu.³⁸ Sızıntıları önlemek için Tung-yığı ve kireç karışımı ile gemi gövdesindeki boşlukları dolduran bir teknik kullanıldı. Bu teknik, Hint Okyanusu'nda yaygın olarak kullanılan çamur ve domuz yağından daha etkili ol-

³² Hesheng Zheng - Yijun Zheng, "Zheng He batı okyanusundaki seyahat gemileri hakkında (略论郑和下西洋的船)", Zheng He'nin batı okyanuslarına yolculukları hakkında seçilmiş makaleler 1905-2005 (郑和下西洋研究文选 1905-2005), Ed. Zheng He Batı Okyanuslarına seyahatleri 600. Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编), (China:Beijing Ocean Press,2005), 634.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 7.

³³ Zheng - Zheng, "Zheng He batı okyanusundaki seyahat gemileri hakkında (略论郑和下西洋的船)", 633.

³⁴ Zheng - Zheng, "Zheng He batı okyanusundaki seyahat gemileri hakkında (略论郑和下西洋的船)", 634.

³⁵ Longfei Xi, "Nanjing hazine tersanesi gemi kalıntılarının keşfinden Zheng He'nin hazine gemileri hakkında görüş (从南京宝船厂遗址的发掘成果看郑和的宝船)", Zheng He'nin batı okyanuslarına yolculukları hakkında da seçilmiş makaleler 1905-2005 (郑和下西洋研究文选 1905-2005), Ed. Zheng He Batı Okyanuslarına seyahatleri 600. Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编), (China: Beijing Ocean Press,2005), 689.;Yang, "The Global Life of Zheng He", 7.

³⁶ Changzhuo Hong, "Hazine tersanesinin kalıntıları ve hazine gemilerinin büyüklüğü (宝船厂遗址及宝船尺度问题)", Zheng He'nin batı okyanuslarına yolculukları hakkında seçilmiş makaleler 1905-2005 (郑和下西洋研究文选 1905-2005), Ed. Zheng He Batı Okyanuslarına seyahatleri 600. Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编), (China: Beijing Ocean Press,2005),664-670.;Yang, "The Global Life of Zheng He", 7.

³⁷ Zheng - Zheng, "Zheng He batı okyanusundaki seyahat gemileri hakkında (略论郑和下西洋的船)", 634.

³⁸ Yang, "The Global Life of Zheng He", 8.

duğunu kanıtladı.³⁹

Hazine filosu yaklaşık iki yüz gemiden oluşuyordu, yedi yolculuğun her birinde gemilerin adedi farklıydı ve 1405 de ilk yolculukta kullanılan maksimum 208 gemi vardı.⁴⁰ Genel olarak, gemiler üç çeşitti: hazine gemileri, tedarik gemileri ve savaş gemileri. İlk yolculukta 63 hazine gemisi vardı.⁴¹ Beş ya da altı en büyük hazine gemileri 146 metre uzunluğunda ve 60 metre genişliğinde olup, üst düzey subaylar ve değerli mallar taşıdığı söyleniyordu. Diğer hazine gemileri de mal taşıyorlardı ama biraz daha küçüktü, bazıları 123 metre uzunluğunda ve 50 metre genişliğindeydi.⁴² Tedarik gemileri hazine gemilerinden daha küçüktü, ancak yine de 90 metre uzunluğunda ve 39 metre genişliğinde yeterince büyüktü. Yaklaşık 15 tedarik gemisi, filonun tamamı için iki yıllık yiyecek stoku 20 tanesi ise bir yıl yetecek miktarda tatlı su taşırdı.⁴³

En küçüğü 60 m. uzunlukta 22 m. genişlikte olan savaş gemileri filonun yarısını oluşturmaktaydı. Filodaki 27 binden fazla mevcudun 26 binden fazlası güvenlikten sorumlu askerlerdi.⁴⁴ ve çoğu savaş gemileri tarafından taşınıyordu. Savaş gemileri dalga olmadan hareket edebilme kabiliyetine sahip küçük ama hızlı gemilerdi.⁴⁵

Gemi ve mürettebat hazır olduğunda, bir sonraki zorluk onları açık denizlere taşımaktı. Zheng He hazine filosunu, meteoroloji, astronomi ve pusula bilgisi yola çıkarırdı. Öncelikle seferler, uygun mevsim rüzgarlarının akışı takip edilerek düzenlendi. Gemiler her zaman kışın Kuzey rüzgarı eserken Çin sahilinden yola çıktı ve yaz aylarında Güney rüzgarlarıyla geri döndü.⁴⁶ İkinci olarak, yıldız rehberliği anlamına gelen Qianxing (牵星) adlı astronomik bir yöntemle yola koyuldular ve rotayı takip ettiler. Her geminin astronomi subayı vardı.⁴⁷ Ölçme araçları yardımıyla, güneşi ve yıldızları doğru bir şekilde gözlemleyebildiler ve onları konumlandırma referansları olarak kullandılar.⁴⁸ Son olarak, gemileri yönlendirmek için pusula kullanıldı.

Zheng He'nin Amiral Olarak Seçilmesi

³⁹ Levathes, When China ruled the seas: The treasure fleet of the Dragon Throne, 1405-1433, 78.

⁴⁰ Yang, "The Global Life of Zheng He", 8.

⁴¹ Yang, "The Global Life of Zheng He", 8.

⁴² Zheng - Zheng, "Zheng He batı okyanusundaki seyahat gemileri hakkında(略论郑和下西洋的船)", 632-637.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 8. ; O zaman böyle boyutlarda gemiler inşa etmek mümkün olup olmadığı tartışmalıdır. Bununla birlikte, tersanelerin kalıntılarında keşfedilen kuru rıhtımın büyüklüğü bu olasılığı onaylar.

⁴³ Zheng - Zheng, "Zheng He batı okyanusundaki seyahat gemileri hakkında (略论郑和下西洋的船)", 638-641.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 8.

⁴⁴ Yang, "The Global Life of Zheng He", 9.

⁴⁵ Zheng - Zheng, "Zheng He batı okyanusundaki seyahat gemileri hakkında (略论郑和下西洋的船)", 1-2; Yang, "The Global Life of Zheng He", 9.

⁴⁶ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi(郑和下西洋资料编), (China: Beijing, Ocean Press),111-112.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 9.

⁴⁷ Yang, "The Global Life of Zheng He", 9.

⁴⁸ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi(郑和下西洋资料编), 113.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 9.

İmparator Yong Le, hazine filosuna amirali olarak Zheng He'ye atamadan önce, bir fizyonomi (yüz ifadesi) uzmanına danıştı ve uzman Zheng'in görünüşü, güç ve enerjisini övdü. Zheng'in boyunun dokuz Chi⁴⁹ olduğu söyleniyordu, kaplan gibi yürüyüşü ve yankılı tok bir sesi vardı.⁵⁰ Bariz abartıya rağmen, görünüşünün açıklaması, savaşlarda olağanüstü performansı göz önüne alındığında doğru olabilir. Gerçekten de, Zheng'de bilgelik ve strateji vardı, savaşı biliyordu ve savaşa alıştı ve imparatorun güvenini kazanmıştı. Tarihsel kayıtlarda açıkça ifade edilmese de, Zheng yabancı bir özgeçmişe sahipti. Bugünün ifadesine göre, çok kültürlü yeteneğe sahip bir adamdı. Bu, dini uygulamalarında da açıktı. Müslüman bir ailede doğan Zheng, birçok kaynakta belirgin olan Allah'a inancı ona aileden miras kaldı. Örneğin, Zheng 1431 yılında Nanjing'de yanmış bir caminin yeniden inşası için imparatorun izin talep etti ve İmparator bunu onayladı.⁵¹ İlginçtir ki, Zheng He'nin diğer dinlerde de uygulamaları vardı. Sri Lanka keşfedilen Zheng tarafından kazanmış bir taş kitabede filo adına Buda'ya da dua ve başış kaydedilmiştir. Ayrıca, Zheng Buda'ya başarılı ve sorunsuz gidiş ve dönüş yolculukları için teşekkür etmek amacıyla tüm Çin'deki tapınaklarda saklanacak bir Sutradan on bir kopya baskı yapılmasına destek olmuştur.⁵² Son olarak, hazine filusunun mürettebatı, X. Yüzyıldan itibaren gelenekleri olan Güney ve Doğu Asya denizcilerinin koruyucusu olan Taocu Tanrıça Tianfei (天妃)⁵³ için dua ve ibadet etti. Zheng, dönüşünde Nanjing Tianfei Tapınağı için nadir ve egzotik bitkiler getirdi ve tapınağı yenilemek için para harcamıştır.⁵⁴

Yukarıdaki ifadelerden Zheng'in, en azından Güney Asya, Hindistan ve Orta Doğu'da kültürlerinden habersiz olmadığı anlaşılabilir. Mekke'ye gelmiş olan babasından ve büyük babasından, muhtemelen diğer kültürleri ve gelenekleri yaşamı süresince öğrendi. Çin'de büyüdü, imparatorluk gücünün üstünlüğünü ve dinlerin barışçıl birlikte varlığını vurgulayan Çin kültüründen de derinden etkilenmiş oldu. Böylece Allah'a olan inancı, pratikte diğer tanrılara olan saygısı ve imparatorluk hizmetine olan sadakati ve bağlılığı onun önemli özelliklerindendi. Bu cümleyi ve hükmü biraz daha düşünelim Böylece askeri yetenekleri ile birlikte çok kültürlü geçmiş, Zheng'i Ming hanedanlığında amiral pozisyonu için en önemli bir aday yaptı. İmparator bir tane amiral seçmek zorundaysa, o da şüphesiz Zheng olmalıydı.⁵⁵ Zheng'in denizcilik deneyimi olduğunu gösteren

⁴⁹ Chi bir Çin ölçüsü olup chi 0.33 metredir. 9 chi ise yaklaşık 2.8 metredir. Kanaatime göre biraz abartılmış olabilir. Bazı kaynaklarda ise daha mantıklı olarak 7 chi yani 2.30 m olarak ifade ediliyor.

⁵⁰ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi (郑和下西洋资料编), 21.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 10.

⁵¹ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi (郑和下西洋资料编), 67.

⁵² Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi (郑和下西洋资料编), 15-16.

⁵³ Tianfei göklerin kraliçesi manasında olup Taoist inanca mensup yerel bir Çin tanrıçasıdır.

⁵⁴ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi (郑和下西洋资料编), 18-19; Levathes, When China ruled the seas: The treasure fleet of the Dragon Throne, 1405-1433, 58.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 10.

⁵⁵ Yang, "The Global Life of Zheng He", 10-11.

hiçbir kanıt olmamasına rağmen İmparator ağırlıklı olarak çok kültürlü birikimi, güvenilirliği, cesaretini ve komuta kabiliyetini göz önüne alarak onu amiral olarak atamıştır.

Zheng He'nin Seyahatleri

Hazine filosu 1405'ten 1433'e kadar yedi büyük yolculuk yaptı.⁵⁶ Güney Asya'dan geçerek, Hint sahilini ziyaret etti, daha sonra Arap Yarımadası'na devam etti ve sonuçta Afrika'nın doğu kıyısına ulaştı. Seferler esnasında, aşağıdaki ülkeler ve yerler ziyaret edildi.⁵⁷ Orta ve güney Vietnam (Zhancheng), Tayland (Xianluo), Endonezya Java adası (Zhuawa), Endonezya Java Adası, Sanfoqi/Jiugang (三佛齐/旧港)/Endonezya'nın Sumatra Adası'nın güneyi, Manlajia (满刺加)/Malezyada Malaka, Yalu ((亚鲁)/Sumatra Adası'nın güneyi, Sumendala (苏门答刺)/ Sumatra Adası'nın kuzeyi, Naguer (那孤儿)/ Sumatra Adası'nın kuzeyi , Liushan (溜山)/Maldiv Adaları, Pengheng (彭亨)/Malay Yarımadası'nın doğusu, Jilandan (吉兰丹)/Malezya Kelantan, Dongxizhu (东西竺)/Malezyanın Pulau Aur Adası, Lidai(黎代)/Sumatra Adası'nın kuzeyi, Boni(淳泥)/Brunei Adası, Banggala(榜葛刺) /Bangladeş, Xilan(锡兰)/Siri Lanka, Suoli (琐里)/Doğu Hindistan, Jiayile(加异勒)/Güney Hindistan, Xiaogelan (小葛兰)/Güneybatı Hindistan, Dagelan (大葛兰)/Batı Hindistan, Kezhi(柯枝)/Hindistan Koçi, Guli (古里)/Hindistan Kalikut(Kozhikode), Abobadan(阿拔把丹)/Hindistan Ahmedabad, Ganbali(甘把里)/Hindistan Khambhat , Adan (阿丹)/Yemen Aden , Shaliwanni (沙里湾泥)/Yemen Ras Şarvayn, Lasa (刺撒)/Aden yakını, Zufaer (祖法儿)/Umman, Hulmosi (忽鲁谟斯)/İran Körfezi Hürmüz Adası, Tianfang/Mojia (天方/默伽)/Mekke, Mugudushu (木骨都束)/Somali Mogadişu , Bulawa(卜刺哇) /Somali Barawa of Somalia, Zhubu (竹步)/Somali Jubba, Malin (麻林)/Kenya Malindi , Bila (比刺)/Mozambik adası⁵⁸, Sunla (孙刺)/Mozambik Sofala⁵⁹

Hazine filosu ilk seferini 1405-1407 yılları arasında Hindistan'ın güneybatı

⁵⁶ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi(郑和下西洋资料编),563-564.

⁵⁷ Huanchun Hong,"Zheng He batı okyanusuna yolculukları ve Erken Ming dönemi dış dostane ilişkileri(明初对外友好关系与郑和下西洋)", Zheng He üzerine yüzyılın araştırmalarından seçilmiş makaleler (郑和研究百年论文选), Eds. Wang Tianyou - Wan Ming,(China: Beijing University Press,2004), 133-134.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 11.; Filo Mürettebatı üyeleri tarafından yazılan kitaplardan ülkelerin isimleri fonetik olarak Çinceye çevrildi.

⁵⁸ Bila'nın nerede olduğu konusunda tartışmalar vardır. Bazıları Somalide bazılarıda Mozambik'te olduğunu ifade ederler.

⁵⁹ Sunla'nın nerede olduğu konusunda tartışmalar vardır .Bazıları Somalide bazılarıda Mozambik'te olduğunu ifade ederler.

kıyısında büyük bir ticaret merkezi olarak bilinen, Kalikut'a yaptı. Filo Vietnam'da Java ve Melaka'da durdu ve ardından Hint Okyanusunun batısında Sri Lanka ve Kalikut ve Koçin'e (Hindistan güneybatı kıyısında şehirler) yöneldi. 1406 sonlarından 1407 ilkbaharına kadar takas ve ticaret için Hindistan'da kalmıştır. Muson rüzgarını kullanarak eve doğru yelken açmışlardır. Dönüş yolculuğunda, Hazine filosu birkaç ay boyunca Sumatra yakınlarında korsanlarla savaşmak zorunda kaldı. Sonunda, Zheng He'nin adamları korsan liderini yakalayıp 1407 yılında Çin'in başkenti Nanjing götürmüştür.

Hazine filosunun ikinci seferi 1407-1409 yılları arasında Hindistan dönüşünden hemen sonra yapılmıştır, fakat Zheng He bu sefere komuta etmemiştir. Önemli bir tanrıçaya ait bir tapınağın onarımını denetlemek için Çin'de kaldı. Gemide Çin elçileri Calicutlu bir kralın gücünü sağlamlaştırmak için gitmişti, filo 1409'da geri dönmüştür.

Üçüncü sefer 1409 ile 1411 yılları arasında yapılmış ve ilk seyahatin güzergahını yakından takip etmiştir, ancak hazine filosu, ticaretini ve depolanmasını kolaylaştırmak için güzergâhlarında depolar ve stoklar kurmuştur. İkinci yolculukta Sri Lanka Kralı Yaliekunaier (亞烈苦奈儿), saraya karşı saygılı davranmamıştı/负固不恭⁶⁰ ve komşu ülkelere düşmanca davranıp, sık sık gemilerle geçen tüccarları ve gezginleri soyma⁶¹ girişimi olduğu söyleniyordu. Sri Lanka filonun geçiş hattında olduğundan, hazine filosu için sorun haline gelmişti. Yaliekunaier yakalandı ve 1411 de Nanjing'e getirildi. Kral tarafından affedildiği için ülkesine geri gönderildi ve tahta daha uygun birisi atanmıştır.⁶² Üçüncü yolculuk sırasında bir başka önemli olay Malezya'da Melaka Krallığının kurulmasıydı. Melaka, hazine filosu için önemli bir geçiş yolu olup zamanında Tayland tarafından ilhak edilmiş ve 2 kilogram altın yıllık vergi ödemek zorunda kalmıştı. Melaka'nın yöneticisinin 1409'da kral olarak tanınmasından sonra, Tayland daha fazla sorun çıkarmaya cesaret edememiştir.⁶³

1413'ten 1415'e kadar olan dördüncü sefer yolculuğunda filonun bir amacı da Çin imparatoru tarafından ilgilenilen inciler ve değerli taşların bulunduğu Basra Körfezi'ndeki Hürmüz'e ulaşmaktı. Basra Körfezi, Arap Yarımadası, Hürmüz adası, Kızıldeniz boyunca ve daha sonra Afrika'nın doğu kıyılarından güneye doğru inerek Somali'nin Mogadişu ve Kenya'nın Malindi bölgesine kadar Hint Okyanusu boyunca batıya doğru ilerlemiştir.⁶⁴ Hazine filosu, Çin'den

⁶⁰ Fei, Xin, Denizaşırı ülkelerdeki görevlerin genel Araştırması(星槎胜览), (China:Beijing Zhonghua Book Company, 1954), 29-33.

⁶¹ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi(郑和下西洋资料编), 571.

⁶² Zhang, Ming Tarihi,326.; Yang,"The Global Life of Zheng He", 14.

⁶³ Xin, Denizaşırı ülkelerdeki görevlerin genel Araştırması(星槎胜览),19-21.;Ma Huan, Okyanusların Genel Araştırması (瀛涯胜览), (China: Zhonghua Book Company,1985), Melaka ülkesi(满刺加国).

⁶⁴ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi(郑和下西洋资料编) → →

çok uzakta oldukları için Bila ve Sunla hariç⁶⁵ 19 ülkenin elçilerini dönüşte Nanjing'e getirmiştir. Çin İmparatoru, Malindi elçileri tarafından sunulan bir zürafanın da içinde olduğu çok sayıda haraç almıştır. Zürafa'nın, mitolojik hayvan Qilin (麒麟) olarak, imparatora iyi şans ve başarı getireceğine inanılarak teslim alınmıştır. Zheng saraya gelen elçileri ülkelerine geri göndermek için, 1417'de beşinci bir sefer için yelken açmıştır. Hazine filosu önce Malindi rotasını izlemiş ve daha sonra Maldiv'lerden geçerek Hint Okyanusu'na açılmıştır. Bu seferde, Hürmüz'den aslan ve leopar, Aden'den zürafa ve Barawa'dan devekuşu⁶⁶ gibi daha egzotik hayvanları ülkeye getirmiştir. Zheng Afrika'nın doğu kıyısı boyunca Mogadishu, Matindi, Mombassa and Zanzibar'dan geçerek Mozambik'e kadar ulaşmış ve 1419'da geri dönmüştür. 1417 de Sulu Kralı Paduka, 300'den fazla erkek heyet ile birlikte, İmparator Yong Le'yi ziyaret etmiştir. Sulu kralı Çinde öldü ve Çin'de gömüldü kraliyet tacı oğluna geçmiştir.⁶⁷

1421 de hazine filosu altıncı seferine başlamış ve Çin'deki elçiler ülkelerine geri gönderilmiştir.⁶⁸ Bu kez, filo Sumatra'da birkaç gruba ayrılmış ve küçük filolar farklı yönlere yönelmiştir. Bunlardan biri Aden ve Umman'a yelken açmış ve yerel tüccarla ticaret yapmıştır.⁶⁹ Diğer filolara gelince, ayrıntılı kayıt eksikliği nedeniyle sadece "otuz altı"⁷⁰ ülkeyi ziyaret ettiklerini ve son filonun Çin'e dört yıl sonra, büyük bir insan ve gemi kaybıyla döndükleri bilinmektedir.⁷¹

1430 yılında Yong le'nin torunu İmparator Xuan De (宣德), yabancı elçilerin uzun bir süre Çin'de olmaması nedeniyle, yedinci ve son yolculuğa Zheng He'yi gönderdi.⁷² Hazine filosu Somali'ye kadar ulaştı.⁷³ Nisan 1433'te Zheng, Kalikut'tan Çin'e geri dönerken öldü.⁷⁴ Amiral hayatını neredeyse 30 yılını denizlere verdi. Ölümüyle birlikte devlet politikası olarak ülkenin tüm deniz seferleri sona ermiş, her türlü yelkenli yapımını yasaklanmış ve kıyılar seyahatlere

→ →
)577- 585
⁶⁵ Zhang, *Ming Tarihi*, 326.;Yang, "The Global Life of Zheng He", 14

⁶⁶ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi (郑和下西洋资料编), 587- 588.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 15.

⁶⁷ Sulu güney Asya'da Sumatra yakınındaki ülke

⁶⁸ Yang, "The Global Life of Zheng He", 15.

⁶⁹ Zhen Gong, Record of Countries in the Western Oceans (西洋藩国志), (China:Beijing Zhonghua Book Company), 35-36.

⁷⁰ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi(郑和下西洋资料编), 594.

⁷¹ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi(郑和下西洋资料编), 594.

⁷² Zhang, *Ming Tarihi*, 340.; Yang, "The Global Life of Zheng He", 16.

⁷³ Zheng - Zheng, Zheng He batı okyanusuna seyahatleri bilgilerinin derlemesi (郑和下西洋资料编), 604

⁷⁴ Hesheng Zheng - Yijun Zheng, "Zheng He'nin batı okyanuslarına seyahat hikayeleri hakkında yeni bulgular (郑和下西洋史事新证)", Zheng He'nin batı okyanuslarına yolculukları hakkında seçilmiş makaleler 1905-2005(郑和下西洋研究文选 1905-2005),Ed.Zheng He Batı Okyanuslarına seyahatleri 600.Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编), (Beijing:Ocean Press,2005), 712-722.; Cenazenin nereye gömüldüğü konusu belirsizdir. Zheng He'nin mezarı Nanjingdedir ve içi boş anıtsal bir mezardır. Son sefer dönüşünde ölmesi ve Çin'e yaz günü cenazenin ulaşmasının mümkün olmaması nedeniyle Endonezyanın Java adasında Semerang'da San Bao'nun mezarı anlamına gelen San Bao Long denilen yerde gömülü olduğuna inanılmaktadır.

kapanmıştır. Zheng He'nin ölümünden sonra ona ait olan seyahat notları kralın emriyle yok edilmiştir. Takip eden yüzyıllarda, Amiral Zheng ve filusunun mace-rası yavaş yavaş bir masal ve efsane haline gelmiştir.

Zheng He ve Güney Asya'da İslamın'ın Yayılması

Zheng He hakkında birçok çalışma olmasına rağmen hala birçok sorunun cevabı önümüzde çözülmemiş bir şekilde durmaktadır. Bunlardan bir tanesi de Endonezya'da ve özellikle Java'da İslam'ın yayılmasındaki rolüdür. Burada özellikle Zheng He'nin Semarang'ı ziyareti ve Java'nın İslamlaşmasındaki rolüne değinmek istiyoruz..

Dünyada ve Güneydoğu Asya'da Zheng He konusunda araştırma yapan ve özellikle Java konusunda çalışma yapan kişilerin müracaat etmesi gereken önemli kaynaklar Ming Gerçek kayıtları/明实录, Ming tarihi/明史, Ma Huan tarafından yazılan okyanusların genel araştırması/瀛涯胜览, Fei Xin tarafından yazılan deniz aşırı ülkelerdeki görevlerin genel araştırmasıdır /星槎胜览, Gong Zen tarafından yazılan Batı okyanusundaki yabancı ülkelerin tarihi /西洋番国志 ve Zheng He'nin denizcilik haritaları/武备志'dır⁷⁵. İlk ikisi Çin'in resmi tarihleridir, denizcilik haritaları dışındaki üç kitap ise (Yingya Shenglan, Xingcha Shenglan, Xiyang Fanguozhi) Zheng He ile seyahat eden tercüman ve yetkililer tarafından yazılan kitaplardır. Çin kaynakları, özellikle Ming tarihi Zheng He'nin seferleri, filusunun ziyaret yerleri, yaşadıkları olaylar ve Güneydoğu Asya ülkeleri ile etkileşimleri hakkında ayrıntılı bilgi vermez. Geçmişte bunların Zheng He'nin yolculukları ve faaliyetlerini incelemek için tek güvenilir ve kapsamlı kaynaklar olduğu varsayılmaktaydı. Varsayım bu kayıtların onun çağdaşları tarafından yazılması esnasında tüm olayları kaydetmeleri ve onların ön yargısız ve dürüst olmalarına dayanmaktaydı. Ancak, son yıllarda bilim adamları bu kaynakların içinde seçici olmayan kayıtlar olduğunu, Güneydoğu Asya ve ötesinde Zheng He'nin faaliyetleri hakkında bilgi kazanmak için tamamen bu kaynaklara güvenmenin gerekli olup olmadığını merak etmeye başladılar. Asya'da yerel tarihi kaynaklar, sözlü tarih, tarihi miraslar ve diğer kanıtları araştırarak Zheng He'yi anlatmanın daha gerekli olduğuna inanıp sorularına cevap aradılar. Sorularının cevabı, öncelikle Çin kaynaklarında neyin kaydedildiği incelendikten sonra ele alınacaktır.⁷⁶

Zheng He'nin Java Seyahati

Zheng He'nin Java seyahati konusunda Çin kaynaklarında çok az bilgi vardır; en önemli kaynak şüphesiz Ma Huan tarafından yazılan Okyanus kıyılarının

⁷⁵ Wu bei zhi/Zheng He'nin denizcilik haritaları/郑和航海, Ming Hanedanı askeri denizcilik çizelgelerinin toplandığı 1621 yılında Mao Yuanyi tarafından derlenmiş bir kitaptır ve 1628 yılında yayınlandı. Haritanın adı Fujian valisi iken büyük babasının kütüphanesindeki koleksiyondan faydalanılarak toplandığı için onun adına atfen batılı kaynaklarda Mao Kun/茅坤 haritası olarak adlandırıldı.

⁷⁶ Suryadinata, "Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend", 73.

genel araştırması kitabı'dır. Bu kitaba göre eskiden She-po/ 閩婆 olarak adlandırılan Zhao-wa/ 爪哇 (Java) ülkesinin dört büyük kasabası vardır ve hiçbiri duvarla çevrili olmayıp bir mahalle görünümündedir. Diğer ülkelerden gelen gemiler ilk önce Du-ban/ 杜板 daha sonra Xin-cun/ 新村 (Yeni köy), Su-lu-ma-yi/ 苏鲁马益 ve en son ülkenin kralının yaşadığı Man-zhe-bo-yi / 满者伯夷 kasabasına uğrar. Aynı metinde, Duban'a/ 杜板 yerel olarak Duban/ 賭斑 ve Yeni Köy'e Ge-er-xi/ 革儿昔 (Gresik) ve Su-lu-ma-yi'ye yerel olarak su-er-ba-ya/ 苏儿把牙 (Surabaya) denir. Su-er-ba-ya ve Man-zhe-bo-yi arasında Zhang-gu 章姑 (Cangkir) adında küçük bir kasaba vardır. Eger birisi rüzgar yönünü takip edip Zhan Cheng/ 占城'den (Vietnam) yelken açarsa, Java'ya ulaşmak 20 gün ve gece sürer⁷⁷.

Ming kayıtlarına göre, "Java, Vietnam'ın güneybatısında yer almaktadır. Ming İmparatoru Yong Le, saltanatının üçüncü yılında Zheng'i, Java'ya gönderdi. İmparator Yongle saltanatının 4. yılında, Batı Java Hükümdarı Vikramavardhana (1389-1429) saraya haraç olarak inci ve mercan gönderdi, Doğu Java hükümdarı ise atlar gönderdi. Batı Java Kralı ile Doğu Java Kralı savaştı. Doğu Kralı yenildi ve krallığı ilhak edildi, hükümdarı öldürüldü (1406). O anda, adamlarımız (Zheng He'nin askerleri) Doğu hükümdarının şehriden geçiyordu, Batı hükümdarı adamlarımızdan yüz yetmiş kişiyi öldürdü. Batı hükümdarı Ming hükümdarı tarafından bir kararname ile ihtar edildi."⁷⁸

Yong Le saltanatının 5. yılında (1407), Batı hükümdarı af dilemiş ve 60 bin tael⁷⁹ altın tazminat ödemesi istenmiştir. Ayrıca Doğu hükümdarı oğlunun yönetime katılımına da razı olmuştur. Saltanatın 6. yılında (1408), Batı hükümdarı özür belirtisi olarak 10 bin tael altın (2257 kg.) tazminat ödemiştir. İmparator şöyle söyledi: "eğer uzak topraklardaki insanlar suçlarından dolayı cezadan korkarlarsa bu yeterli olur, onların altınlarıyla ilgilenmiyorduk. Suçundan pişmanlık duyduğu sürece, tazminat olarak altın ödemek gerekli değildi".⁸⁰ İmparator daha sonra altınlarını geri vermiştir.⁸¹

Çin kayıtlarının bilgilendirici olduğu konusunda şüphe yoktur. Kayıtlarda, sadece Zheng'in Java adı verilen ülkeye geldiği ve Surabaya, Gresik, Tuban ve Majapahit'i ziyaret ettiği belirtiliyor. Kaynak'da Java ziyaretlerinden biri sırasında, ülkenin Batı ve Doğu olarak bölündüğü, Batı ve Doğu Kral arasında bir savaş olduğunu kaydetmesine rağmen, başka bir yer adından söz edilmiyor. Bu kayıtlara dayanarak, çoğu tarihçi Zheng He'nin ne Semarang ne de San-Bao-

⁷⁷ Suryadinata, "Admiral Zheng He and south east Asia", 74.

⁷⁸ Zhang, Ming Tarihi, 28 (Java Bölümü), 8402.; Suryadinata, "Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend", 74-75.

⁷⁹ Tael Çin ağırlık birim ölçüsü olup tael 0.2257 kg dir.

⁸⁰ Zhang, Ming Tarihi, 323, 403; Suryadinata, "Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend", 75.

⁸¹ Zhang, Ming Tarihi, 28 (Java bölümü), 8403.; Suryadinata, "Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend", 75.

long'u/三宝垄 (Semarang'ın Çinliler tarafından verilen yerel adı) ziyaret ettiğini söyleyebilir. Başka bir deyişle, Zheng He Java'yı altı kez⁸² ziyaret etmesine rağmen, Semarang ziyareti hakkında Çin kaynaklarında hiçbir yazılı kayıt yoktur.

Bununla birlikte, Endonezya'daki birçok kişi, Zheng'in Semarang'da, Klenteng, Sam Po Kong (veya San Bao Gong Tapınağı 三宝公廟 veya三保公廟) adlı büyük bir tapınağın ve Gedung Batu⁸³ olarak bilinen anıtın olduğu yere geldiğine inanmaktadır.

Zheng He Semerang'ı Ziyaret etti mi?

Zheng He'nin Jakarta ve Surabaya'dan sonra Endonezya'nın en büyük üçüncü limanı olan Semerang'ı ziyareti konusunda ne gibi kanıtların olduğu konusunda üretilen iddialardan bazıları aşağıda verilmiştir.

1. Zheng He 1405 yılında ilk sefer sırasında Semarang yakınlarına geldi.

Bu iddia ilk Li Changfu/李长傅 , II. Dünya Savaşı öncesi Çin denizaşırı tarihi üzerine Çinli tarihçi tarafından geliştirilmiştir. Li Changfu şunları kaydetmiştir: *"Yong Le saltanatının üçüncü yılında başlayan ilk sefer (Haziran 1405) de Shuzhou'dan ayrıldı. Fujian'da durdu, güneyde Zhan Cheng/占城(Vietnam) ve daha aşağıya doğru güneyde Java'ya hareket etti, muhtemelen Semarang yakınlarına geldi. O dönemde, Java'da iç savaş vardı, Zheng komutasında yüz yetmiş asker öldürüldü."*

Li Changfu ayrıca Semarang'da Zheng He'ya ait mağara olduğunu kaydetmiştir, mağaranın Zheng He'dan kalma bir mirası olduğuna inanılmaktadır. Mağaranın önünde Zheng'in portresine ibadet edildiği bir Zheng He Tapınağı var; joss çubukları⁸⁴ her zaman yanıyordu. Burada yaşayan hem Çinliler hem de yerli halk İslam dinine mensup müminlerdir.⁸⁵

Li Changfu Zheng He'nin Semarang'a geldiğine dair güçlü bir kanıt vermemiştir. Onun kanıtı sadece Zheng He keşiflerinden sonra inşa edilen, Zheng He Tapınağı ve Zheng He Mağarası'nın varlığına dayanıyordu. Semarang kurulduğunda tapınak ve mağaranın olduğu belirsizdir. Birçoğu, şehrin Zheng He tarafından keşfinden sonra tapınağın kurulduğunu belirtmiştir. Li Changfu, Zheng'in Semarang'a geldiğini kategorik olarak belirtmemekle temkinli davranmış, ancak "muhtemelen Semarang'a yakın bir yere geldi" demiştir.

2. Zheng He 1416 yılında beşinci yolculuk sırasında Semarang'a geldi.

Bu görüş Liem Tian Joe tarafından önerildi. Zheng He yolculuğu ile ilgili olarak en az iki varsayım olduğunu iddia etmiştir.⁸⁶ İlk varsayım: "Çinliler ilk

⁸² Ying-yai sheng-lan'ı tercüme eden J.V.G. Mills'e göre, Zheng He toplam yedi seferinde altıncı seferi dışında Java'yı 6 sefer ziyaret etmiştir.

⁸³ Malay dilinde taş ev olarak adlandırılır.

⁸⁴ Joss çubukları Budist tapınaklarında dua etmeden önce yakılan çubuklardır

⁸⁵ Suryadinata, "Zheng He, Semerang and Islamization of Java Between History and Legend", 76.

⁸⁶ Liem Tian Joe, Semerang Tarihçesi: 1416-1931(Dari Djamanja Sam Poo Sampai Terhaposnja Kongkoan)

1416 civarında Semarang'a geldi. Çin kayıtlarına göre (hangi kayıtlar olduğunu söylemedi), Çinliler ilk olarak Bantam'a (Banten) geldi ve birkaç yere yayıldı, örneğin, Japara, Lasem, Rembang, Demak, Tanjung, Buyaran, ve sonunda Semarang'a ulaştı. Semarang'a gelen ilk adam Sam poo Tay Djin'di (yani, San Bao Da Ren/三保大人). Onun orada Sam Po Mağarası (Sam Po Tung veya San Bao Dong/三保洞)"⁸⁷olarak da bilinen mirası, taş ev (Gedung Batu) vardı.

İkinci varsayım: Semarang'daki Gong Guan arşivine göre (yerel Çin bürosunda Kong Koan olarak da ifade edilir) San Po Tai Jian ve Ho'nun (Zheng Ho, Hokkien dilindeki telaffuzudur) iki kişi olduğunu söyledi. İmparator Xuan De (宣德) döneminde, şimdi Sam Po Kong (San Bao Gong) olarak bilinen San Po (San Bao) adlı bir hadım vardı; onun hazine araması istendi, bunun üzerine Zheng He ve diğerleri ile beraber güneye deniz yolculuğuna katıldı. Başlangıçta Jambi'ye geldiler, sonra Bantam ve sonunda Semarang'a geldiler. Sam Po Mağarasında bir mezar var. Eski efsaneye göre, denizci Sam Po Kong'un kaptanının mezarıydı.⁸⁸

Liem Tian Joe'nun ilk varsayımının gerekçesi, Çinlilerin Bantam ve Batavia (Hollanda döneminde Jakarta'nın adı) aracılığıyla Java'ya geldiği bilinen(yaygın) tarihe dayanıyordu. Ancak, Zheng'in geleneksel kayıtlara göre yolculuğu Batı Java yerine Doğu'dan başladı. Semarang'da bulunan Kong Koan'ın/公馆 in arşivlerine dayanan ikinci varsayım daha güvenilir olması gerekiyordu, ancak arşivler artık yoktur. Bununla birlikte, Sam Po ve Zheng He'nin iki kişi olduğu tezi yanlıştı, ayrıca Zhan Cheng'in (Vietnamdaki Champa'yı), Jambi (Sumatra'daki bir kasaba olan Zhan Bi) olarak çevirmesi de yanlıştı.

Liem, Zheng He'nin 1430 civarında Xuan de İmparator döneminde Semarang'ı ziyaret ettiğini belirtti, ancak Zheng'in 1416'da Semarang'a geldiğini ifade etmiştir. Eğer 1416 yılı olsaydı, Yong Le döneminde beşinci sefer olmalıdır. Zheng He, Xuan de imparator döneminde Semarang'a geldi, ifadesi yedinci sefer sırasında Semarang'ı ziyareti anlamına gelir. Liem, Zheng He'nin Semarang'a gelişi konusunda 1416 veya 1430 olarak iki tarih vermiştir, bu iki tarih'de de gelmiş olması ihtimali vardır.

3. Zheng, 1413'te Semarang'da durdu.

Bu rivayet, yerel bir Batak⁸⁹ tarihçisi Parlindungan tarafından yazılan tartışmalı bir kitapta belirtilmiştir. Parlindungan bu tezi, Hollanda sömürge hükümeti tarafından 1920'lerin ortalarında Endonezya'da çıkan komünist isyanlar sonrası Çinli Müslüman cemaati araştırmak için görevlendirilen Hollandalı Portman'ın dokümanlarındaki iddialara dayanarak ileri sürdü.

→ →
(Indonesia:Hasta Wahana,2004), 1.; Suryadinata, "Zheng He, Semerang and Islamization of Java Between History and Legend", 77.

⁸⁷ Suryadinata, "Zheng He, Semerang and Islamization of Java Between History and Legend", 77.

⁸⁸ Suryadinata, "Zheng He, Semerang and Islamization of Java Between History and Legend", 77.

⁸⁹ Batak'lar Endonezyanın nüfus olarak büyük yerli halkından birisidir.

Poortman Sam Po Tapınağı'nda bulunan üç büyük paket belgelerin Cirebon yakınında Talang'da 400-500 yıl saklandığını ve bunları elde ettiğini belirtti. Belgelerden biri 1368 ila 1585 arasında Zheng He'nin buraya gelişinden itibaren Java'da Çinli Müslümanların tarihini ortaya koymaktadır. Parlindungan Poortman'ın belgesinin bir kopyasını almış ve onu 1964 de basılan *TuanKu Rao: Teror Agama Islam Mazhab Hambali di Tanah Batak* (Batak topraklarında İslam dini Hanbeli Mezhebi terörü) 1818-1833 adlı kitabına koymuştur. Kitabın bir paragrafında şöyle yazılmıştır: "1413, Çin Ming İmparatorunun filosu gemi onarımları için Semarang'da bir ay kaldı. Amiral Haji San Po Bo (San Bao), Haji Mah Hwang (Ma Huan) ve Haji Feh Tsin (Fei Xin) ibadet için Semarang Hanefi Çin camisine çok sık geldi."⁹⁰

Parlindungan'ın Java'daki Çinli Müslümanlar hakkındaki kitabında yer alan belgeler Çince ve Malayca yazılmıştır. Orijinal belge Çinceydi ve birisi onu Malay diline çevirmiştir. Ama malzeme ve şartlar 1960'ların dilin özellikleri olduğu için Parlindungan'ın kitabında bulunan ibarelerin tekrar gözden geçirilmesi gerektiği açıktı, fakat kitabın aslı şu anda mevcut değildir.

Parlindungan'ın kitabındaki bilgiler Zheng He'nin seyahati ile çakıştı, ancak Zheng He'nin seyahat arkadaşları olan Ma Huan ve Fei Xin den bahsedilirken Çin lehçesi transkripsiyonu iken Zheng He'nin adı olan San Po Bo ismidde bu kitapta Sam Po olarak bahsedilmiştir. Bu yüzden birçok kişi belgenin orijinalliği konusunda şüphede kaldı.

4. Zheng He'nin Semarang'a Defni Meselesi

Bu görüş Zheng He üzerine uzman olan Çinli Profesör Zheng Yijun tarafından ileri sürüldü. Çin kaynaklarında açıkça kaydedilmediği için Zheng'in ölüm tarihi tartışmalıdır. Bir zamanlar Zheng Yijun, Zheng'in 1435'te öldüğü görüşündeydi, ancak 1963'te daha fazla araştırma yaptıktan sonra, Zheng'in nisan ayı başlarında 1433'te Calicut'ta öldüğünü belirten bir makale yayınladı. Güneybatı Hindistan'da, Zheng'in elbiselerinin gömüldüğü bir mezar bulundu.⁹¹Yine de, cesedi orada gömülmedi. Prof. Zheng Yijun şöyle nakletmiştir:

*"Zheng He geri dönerken yolda Guli'de (Kalikut) öldü. Sefer için bir sonraki durak, Çin'e dönmeden önce Sumatra ve Java'ydı. Ancak mevsim yaza girmekteydi ve filo tropikal bölgedeydi. Zheng He'nin cesedini uzun bir süre muhafaza etmek ve Çin'e gömmek mümkün değildi, bu nedenle Semarang'a gömüldü."*⁹²

Zheng He destanı/郑和史诗 olarak yayınlanan yeni bir makale'de, Zheng Yijun'un görüşü daha temkinli bir belgede tekrarlandı. Zheng'in, Guli/古里 [Kalikut]' da ölümünden sonra filoların bir sonraki durakları Çin'e dönmeden önce Sumatra, Malacca ve Java'ydı. Bu süre zarfında yaz girdi ve filo tropikal bölge-

⁹⁰ Hermanus Johannes De Graaf – Theodore Gauthier Thomas Pigeaud, Chinese Muslims in Java in the 15th and 16th Centuries ,(Avustralia, Melbourne Monash University,1984), 14. ; Suryadinata, "Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend", 78.

⁹¹ Suryadinata, "Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend" ,79.

⁹² Suryadinata, "Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend", 80.

deydi. Zheng He'nin cesedini Çin'de gömmek için, uzun süre muhafaza edilemesi artık mümkün değildi, bu nedenle Java Adası'nın, Semarang⁹³ (San Bao Long) bölgesine gömüldü. Ancak, Semarang daha sonraları San Bao Long olarak adlandırılmadı. Zheng'in Semerang'da gömülmesi nedeniyle, onu anmak için San Bao Long olarak adlandırıldı. Yerel dilde long'un anlamı mezar idi, San Bao long'un anlamı da Zheng He'nin mezarıydı. Zheng He Semarang'da gömülmüş olsun ya da olmasın ileride Çinli bilim adamlarının bize daha fazla ipucu sağlayabileceğini (ümidiyle) umuyoruz; Zheng He'nin mezarının Semarang'da olması mümkündür.

Aslında, biri Nanjing de olan Zheng He mezarı olarak iddia edilen yer vardır. Nanjing deki türbesi gerçek olarak kabul edildi, ancak bazıları sadece elbisesinin gömüldüğü bir Zheng He anıt mezarı olduğunu ifade etmektedir. Semarang'da Zheng He'nin mezar konumu hakkında kesin bir yer bilinmiyor. Zheng Yijun, Zheng He hayatta iken Semarang'ı ziyaret ettiğinden özellikle söz etmedi, ama filo geri Çin'e dönerken yolda Semarang'dan geçmek zorunda olduğundan dolayı, Zheng He'nin yüksek ihtimalle daha öncede Semerang'da olduğunu varsayabiliriz.

5. Zheng He'nin filolarından birinin Semarang'a gelme olasılığı

Bu yaklaşım Profesör Kong Yuanzi, tarafından önerildi.⁹⁴ Profesör Kong, Zheng'in Java'yı altı kez ziyaret ettiğini, ancak Çin tarih kayıtlarının Semarang'dan hiç bahsetmediğini savundu. Bununla birlikte, diğer iki Çinli tarihçi Li Xueming ve Huang Kuanzang'dan alıntı yaparak dedi ki: "Semarang ıssız bir alandı. Song, Yuan ve Ming hanedanları zamanında, Çin denizaşırı seyahat sayısı artmaya başlayınca Doğu Java'da bulunan Tuban, Gresik, Surabaya, merkez Java'da bulunan Jepara ve Batı Java'da bulunan Banten gibi kasabalara odaklandılar ve yavaş yavaş Semarang'a doğru hareket ettiler."⁹⁵ Profesör Kong, Zheng He'nin filoları fırtınalarla karşılaşmış ve Semarang yakınlarında gelmiş olabilir fikrini savundu. Bölge iyice yerleşmemiş olduğundan Fei Xin tarafından yazılan Denizaşırı ülkelerdeki görevlerin genel araştırması gibi Çin kitaplarında hiçbir kayıt yoktur.⁹⁶ Profesör Kong, 1430 yıllarında Zheng He'nin küçük filolarından birkaçının Mekke tarafına (Tianfang) geldiğinde, Zheng He'nin kendisinin değil de, onun filolarından birisinin Semarang'a gelmesinin mümkün olduğunu kaydetti. Profesör Kong Yuanzi karar vermede temkinli davrandı.⁹⁷ Zheng He'nin kendisi değilse bile, onun filolarından birinin Semarang veya Semarang'a yakın bir yere gitmiş olacağını kabullendi.

Çin kayıtlarında Zheng He'nin Semarang'a yolculuğu konusunda kayıtların

⁹³ Semerang o dönemde San Bao Long olarak adlandırıldı.

⁹⁴ Kong Yuanzi, Çin ve Endonezya Arasında Kültürel Değişim (中国印度尼西亚文化交流), (China: Beijing University Press, 1999), 70.

⁹⁵ Li Xuemin - Huang Kunzhang, "Yinni huaqiao shi/Endonezyadaki Çinlilerin tarihi", Çin ve Endonezya Arasında Kültürel Değişim (中国印度尼西亚文化交流), Ed. Kong Yuanzi, (China: Guangdong Higher Education Publishing House, 1987), 71.

⁹⁶ Suryanidata, "Zheng He, Semerang and Islamization of Java Between History and Legend", 81.

⁹⁷ Suryanidata, "Zheng He, Semerang and Islamization of Java Between History and Legend", 81.

yokluğuna rağmen yerel Çinliler şiddetle Zheng He'nin oraya gittiğine ve Zheng He tapınağının onun gelişinden sonra inşa edildiğine inanıyorlardı. Nitekim, Parlindungan'ın kitabına göre, Yerel olarak ikamet eden Poortman'ın belgelerinde, tapınağın 1411 yılına eşdeğer olan Yong Le'nin saltanatının dokuzuncu yılında kurulduğu belirtilmiştir.⁹⁸

Geleneksel Çin tarih kayıtları Zheng He'nin Semarang ya da yakınlarına olan ziyareti hakkında ve Endonezya'da Zheng He tapınakları ya da camileri hakkında hiç bir şey yazmaması dikkate alınır, Zheng He'nin yerel Çinli Müslüman topluluklarla ilişkilerinin ve İslam'ı Java'da yayma faaliyetlerinin olmadığı sonucuna varılır.

Bununla birlikte, Java İslam krallıklarının yükseliş tarihi Zheng He'nin seferleri ile çakışmıştır ve birçok yerel tarih ve efsane, Çinli Müslümanların İslam'ı yaymada aktif olduğunu belirtmiştir. Koon Choy Lee kitabında şunları ileri sürmüştür:

“Bana garip görünen şey, Cheng Ho'nun⁹⁹ Güney-Doğu Asya özellikle Java halkı üzerindeki etkisinin, Çin tarihinin kayıtları veya görünüşte İslam hakkında hiçbir bilgisi olmayan Sinologlar tarafından gözden kaçırılmasıdır. Muhtemelen Çince ve Sinoloji bilgisi eksikliği nedeniyle Müslüman yazarlar tarafından da bu konu ihmal edildi. Hadım San po ve onun Müslüman tercümanları¹⁰⁰ ve seferdeki diğer müslüman yetkililerin, Güneydoğu Asya seferlerinde dinleri olan İslamı yaymak için hiçbir şey yapmadıklarına inanmak zordur.”¹⁰¹

Malezya Tarih Kayıtlarında Zheng He, Semarang ve Cerbon

Profesör Hermanus Johannes de Graaf (1899-1984) ve Prof. Theodore Gauthier Thomas Pigeaud (1899-1988); bu iki Hollandalı bilim adamı Malezya tarih kayıtlarını yazmışlardır. Daha sonra ikisi de araştırma ve bulgularını yeniden derlemişler ve el yazması metin Java İslam Tarihi uzmanı Profesör Merle Calvin Ricklefs tarafından düzenlenmiş ve Monarch Üniversitesi tarafından basılmıştır.

Sumanto Al Qurtuby tarafından yapılan yeni bir çalışmada¹⁰² bu kitabı kullanıldı ve kitabın tamamen reddedilmesi veya eleştirel olarak okunması gerektiğini belirtti. Gerçekten de, diğer Endonezya kayıtları ve tarihi siteleri ile birlikte kullanıldığında birçok bilgi, Endonezya tarihini ve Java İslamlaşma sürecinde Çinlilerin rolünü açıklar.¹⁰³

Zheng He ve Java'da İslamlaşma rolüne ışık tutmak için Malay Annals'da ilginç kayıtlar vardır. Semarang ve Cerbon konusunda Malay Annals'da düzen-

⁹⁸ Suryadinata, “Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend”, 82.

⁹⁹ Pinyin sisteminde Zheng He'nin ismi Wade-Giles sisteminde Cheng Ho olarak yazılır.

¹⁰⁰ Ma Huan, Fei Xin ve diğer hadım tercüman ve yetkililer kastedilmektedir.

¹⁰¹ Lee Koon Choy, Indonesia Between Myth and Reality, (London:Nile and Mackenzie Ltd.,1976), 95.; Suryadinata, “Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend”, 82.

¹⁰² Çalışmanın adı Arus Cina-Islam-Jawa başlıklı Bongkar sejarah atas Penanan Tionghoa dalam Penyebaran

Islam di Nusantara Abad XV & XVI dir.

¹⁰³ Suryadinata, “Zheng He, Semarang and Islamization of Java Between History and Legend”, 84.

lenen ilgili paragraflardan bazıları alıntı olarak aşağıda verilmiştir:¹⁰⁴ Malay tarih kayıtları Zheng He ve sonraki dönemleri'de kapsamaktadır. Burada Zheng He dönemine ait kayıtlar verilmiştir.¹⁰⁵

1407: Ming hanedanlığı zamanında krallık, Yunnan bölgesindeki Hanefi Çinli Müslüman topluluklardan Endonezya'da yerleşim ve istihdam sağladı.1407 de Ming İmparatorunun filosu, korsan Cen Cu Yi'yi, Kukang'da(Palembang) ele geçirdi, esir aldı ve Çin'e götürdü. Bu dönemde Çin'in Yunnan bölgesinden Endonezya Kukang'a Hanefi Müslüman Çin topluluğu yerleştirildi, Aynı yıl Çin'den bir başka Müslüman grubuda Sambas ve Kalimantan'a yerleşti.

1411-1416: Hanafi Müslüman Çin toplulukları Malaya Yarımadası'nda, Java ve Filipinler'de kuruldu. Java camileri Ancol/Jakarta, Sembung/Cirebon, Lasem, Tuban, Tse Tsun/Gersik, Jiaotong/Joratan, Cangki/ Mojokerto ve diğer yerlerde inşa edildi.

1419: Amiral Haji Sam Po Bo, Nanyang kıyıları boyunca İslam'ı yaymak isteyen Hanefi Çin Müslüman topluluklarını idare etmek için Cham-pa'ya(Vietnam) Haji Bong Tak Keng'i atadı. Haji Bong Tak Keng'de Filipinler Manila'daki Müslüman Çin toplulukları idare etmek için Manila/Filipinler'e Haji Gan Eng Cu'yu atadı.

1423: Manila / Filipinler'den, Haji Bong Tak Keng tarafından Java, Kukang ve Sambas'taki gelişen Hanefi Müslüman Çin topluluklarını idare etmek için Haji Gan Eng Cu Manila/Filipinler'den Tuban / Java'ya transfer edildi. O zaman, Tuban, Javanın ana limanıydı ve Majapahit Krallığı da onun varoşuydu(mahallesiydi).

Haji Gan Eng Cu, Güney Nanyang, Java, Kukang ve Sambas da dahil olmak üzere, tüm Müslüman Çinli toplulukları idare ederek, Ming İmparatorluğu döneminde Çin Hükümeti'nin baş konsolosu oldu. Haji Gan Eng Cu Tuban'da Müslüman Kaptan Cina (Çin Müslüman topluluğunun Başkanı) oldu.

1424-1449: Haji Ma Hong Fu, Majapahit sarayına, Çin Ming İmparatorunun Büyükelçisi olarak atandı. Haji Ma Hong Fu Yunnan komutanının oğlu ve Haji Bong Tak Keng'in damadı oldu.

1425-1431: Amiral Haji Sam Po Bo, Nanyang Valisi ve Nanyang da dahil olmak üzere güney Çin'in fiilli valisi oldu. Semarang'daki Hanafi Çin camisinde, özel bir ilahi okuma programı gerçekleştirildi ve ardından Haji Sam Po Bo¹⁰⁶ için dualar yapıldı.

1430: Amiral Haji Sam Po Bo Doğu Java'da Tu Ma Pan ilçesini işgal etti ve Raja Su, Kral Ta'ya bu ilçeyi armağan etti. Gan Eng Wan, Haji Gan Eng Cu'nun kardeşi, Majapahit hükümdarının hükümdarlığı altında Tu Ma Pan Valisi oldu.

¹⁰⁴ Suryadinata, "Zheng He, Semerang and Islamization of Java Between History and Legend", 84.

¹⁰⁵ Kayıtlar, Sumanto Al Kurtubi tarafından İngilizce tercümesinden değil orijinal Malay kaynağından aktarılmıştır

¹⁰⁶ Haji Sam Po Bo, Zheng He'nin Güney Asyada kullanılan ismidir.

O Majapahit krallığında İslamı kabul eden ilk vekil (Bupati) oldu.

1431: Amiral Haji Sam Po Bo vefat etti. Semarang Hanefi Müslüman Topluluğu İlahi grubu onun vefatını anmak için ilahiler söyledi.

SONUÇ

Çin tarih kayıtlarında Zheng He'nin Malaka ve Java'da İslam'ı yaymasındaki rolü hakkında bilgi yoktur. Özellikle Java'daki rolü hakkında hiç bilgi yoktur. Yerel tarih (örneğin Parlindungan'ın Kitabı ve Babad Tanah gibi) ve sözlü tarihte bu konuda birçok rivayet/hikaye vardır. Java'da, örneğin, bazı İslami özelliklere sahip birçok caminin Zheng He tarafından kurulduğu söylenmiştir. Zheng He ve yardımcılarının başlangıçta Java Çin toplumu İslamlaşmış olmasına rağmen, burada Zheng He ve yerel halk tarafından yapılan yeni camilerin olması Zheng He'nin ve Güney Asya'ya sonradan yerleşen Çinli Müslümanların İslam'ı yayma konusunda önemli roller oynadığını göstermektedir. Malaka Kralı Parameswara'nın daha sonra Müslüman olması ve Zheng He ile Çin'e gittiği de bilinmektedir. Yolculuk Çin kayıtlarında kaydedildi, ancak İslam'a dönüşü konusunda Çin kayıtlarında hiçbir bilgi yoktur.

Aslında, Çin kayıtlarında, Java'da Çinli Müslümanlar hakkında bazı kayıtlar vardı, ancak bunlar başka kaynaklardan aktararak Çinli Müslüman topluluklarının yaşadığı yerlerden bahseden kayıtlardı. Çin kayıtlarının ve Güney Asya seferlerinde Zheng ile birlikte olan tercümanların ve seyahatlere katılan yetkililerin yazdıkları kitaplarda, Zheng'den ve onun İslam'ı yayma konusundaki faaliyetlerinden bahsedilmediği doğrudur. Bunun dışında Lee Koon Choy tarafından yukarıda belirtilen nedenlerden başka bir olasılık ise, Zheng He ve elçilerinin Güneydoğu Asya'da İslam'ı yaymak için değil, haraç sistemi kurmak ve Konfüçyüs düzeni yerleştirmek için gittiler tezini vurgulamaktan kaynaklanmaktadır. Hatta Zheng He ve onun Müslüman yardımcılarını ve tercümanlarının Güneydoğu Asya'ya İslam'ı yaymak için gitmesinin Çin kayıtlarında kaydedilmemesinin asıl nedeni, geleneksel hanedanlık öğretisi olan Konfüçyüs amaçlarına ve hedeflerine karşı olduğundan dolayı yazılmamış olması ihtimali çok daha mantıklı ve muhtemeldir.

Zheng He'nin ölümünden sonra deniz seferlerine katılan Müslüman subaylar ve denizcilerin de birçoğu Ming döneminin denizcilik politikasına son vermesi yüzünden Güney Asya'da İslam'ın yayıldığı bölgelere göç ederek orada barışçıl bir ortamda Çin İslam kültürünü yaşama ve yaymaya devam etmişlerdir.

Semarang ve Cerbon'un Malay Yıllıklarından ve yukarıdaki alıntılardan elde edilen sonuç, Zheng He ve Çin Müslümanların 15. yüzyılın ilk çeyreğinde aktif oldukları ve İslam'ı yayma konusunda bölgede önemli roller oynadıkları oldukça açıktır. Çin tarih kayıtları ve kaynaklarında bu faaliyetler hakkında hiçbir kayıt yoktur.

Semarang ve Cerbon'un Malay Yıllıklarındaki iddialarını (argümanlarını) kabul edersek, İslam'ın genel olarak Endonezya'ya ve özellikle de Java'da yayılması yeniden yazılabilir. Sumanto Al Qurtuby kitabında Çinli Müslümanların

Java ve Java'nın diğer bölgelerinin İslamlaşmasında önemli rol oynamış olduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtti.

İslam'ın Güney Asya'da barışçıl bir ortamda yükseliş dönemi tam da Zheng He'nin 15. Yüzyıl başlarında bölgede Arap Fars kökenli tüccarın yanında Çinli Müslümanların Çin'in çeşitli bölgelerinden göç ederek buralarda Müslüman Çinli koloniler halinde yaşamaya başladıkları bu döneme rastlaması tesadüfi değildir. Zheng He'nin bölgeye seferleri sırasında yapılan ve ismi hala San Bao Long, Zheng He veya Cheng Ho olarak anılan camiler ve yerel halk tarafından onun anısını yaşatan ziyaret yerleri ile ilgili menkıbelerin bulunması, Zheng He olarak tanınan bu tanınmış Çinli Müslüman amiralin o dönemde İslam'ı yayma konusundaki çabalarının sonucu olması kuvvetle muhtemeldir.

Kaynaklar

- » Ceylan, Fatma Ecem. "Müslüman Amiral Zheng He'nin Aile Tarihine Bir Bakış,*Current Research in Social Sciences*, 2(2),(Nisan 2016):37-45.
- » Fei, Xin. Xing Cha Sheng Lan Denizaşırı ülkelerdeki görevlerin genel
- » *Araştırması (星槎胜览)*, China:Beijing Zhonghua Book Company (中华书局),1954.
- » Graaf, Hermanus Johannes de Graaf- Pigeaud, Th.G.Th.*Chinese Muslims in Java in the 15th and 16th Centuries: Malay Annals of Semerang and Cerbon*, Australia: Melbourne Monash University,1984.
- » Gong, Zeng.*Record of Countries in the Western Oceans (西洋藩国志)*, China: Beijing Zhonghua Book Company (中华书局),1981.
- » Hong, Changzuo. "Hazine Gemilerinin Kalıntıları ve Hazine Gemilerinin Büyüklüğü (宝船厂遗址及宝船尺度问题)". Zheng He'nin Batı Okyanuslarına Yolculukları
- » Hakkında Seçilmiş Makaleler 1905-2005 (郑和下西洋研究文选 1905-2005). Ed. Zheng
- » He Batı Okyanuslarına Seyahatleri 600. Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编),664-670. China:Beijing Ocean Press,2005.
- » Hong, Huanchun. "Zheng He batı okyanusuna yolculukları ve Erken Ming dönemi dış dostane ilişkileri(明初对外友好关系与郑和下西洋)". *Zheng He üzerine yüzyılın araştırmalarından seçilmiş makaleler (郑和研究百年论文选)*. Eds. Wang Tianyou - Wan Ming.119-137.China: Beijing University Press,2004.
- » Huang, Shengzheng. *Batı Okyanusunda Ticaretin Listesi(西洋朝贡典录)*. China: Beijing, Zhonghua Book Company (中华书局), 2000.
- » Joe, Liem Tian.Semerang Tarihçesi:1416-1931(Dari Djamannja Sam Poo Sampai Terhapesnja Kongkoan). Indonesia:Hasta Wahana, 2004.
- » Leslie, Donald Daniel. *Islam In Traditional China: A Short History To 1800*.Australia: Canberra College of Advanced Studies,1986.
- » Levathes, Louis.*When China Ruled to the Seas: The treasure fleet of the Dragon Throne* . New York:Oxford University Press, 1994.
- » Ma, Huan.*Ying Ya Sheng Lan Okyanusların Genel Araştırması (瀛涯胜览)*.China: Beijing, Zhonghua Book Company (中华书局),1985.
- » Özay, Mehmet. "Çin donanması'nın Müslüman Türk Amirali: Cheng Ho (1371-1433)", *Güneydoğu Asya Çalışmaları*,(Aralık 2011):5.
- » Shihou, Li. "Seyyid Ajall ve Zheng Ailesinin Şeceresi Üzerine Yeni Araştırmalar(郑氏家谱首序)及(赛典赤家谱)新证". *Zheng He Üzerine Yüzyılın Araştırmalarından Seçilmiş Makaleler (郑和研究百年论文选)*, Eds. Wang Tianyou - Wan Ming.130-136. China: Beijing University Press,2004.
- » Suryadinata, Leo. "Zheng He, Semerang and Islamization of Java Between History and Legend".*Admiral Zheng He and South East Asia*. ed. L.Suryadinata.72-93.Singapore: Seng

Lee Press Pte.Ltd.,2005.

- » Tingyu, Zhang.Ming *Tarihi(明史)*.erişim:15 Ocak 2019. <http://gj.zdic.net/archive.php?aid=784>
- » Tong, Shuye. "Zheng He'nin Batı Okyanusuna Seyahatlerinin Doğasını Gözden Geçirme (重论"郑和下西洋"事件之贸易性质)". *Zheng He Üzerine Yüzyılın Araştırmalarından Seçilmiş Makaleler (郑和研究百年论文选)*.Eds. Wang Tianyou - Wan Ming.60-67.China: Beijing University Press,2004.
- » Viviano, F. "China's Great Armada". *National Geographic*(July 2005):34-36.
- » Xi, Longfei. "Nanjing Hazine tersanesi gemi kalıntılarının keşfinden Zheng He'nin hazine gemileri hakkında görüş (从南京宝船厂遗址的发掘成果看郑和的宝船)". *Zheng He'nin Batı Okyanuslarına Yolculukları Hakkında Seçilmiş Makaleler 1905-2005 (郑和下西洋研究文选 1905-2005)*. Ed. Zheng He Batı Okyanuslarına seyahatleri 600. Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编).685-690.China: Beijing Ocean Press,2005.
- » Xiang, Da. "Hadım Sanbao'nun Batı Denizlerine Yolculukları Hakkında Bazı kaynaklar(关于三宝太监下西洋的几种资料)".*Zheng He'nin Batı Okyanuslarına Seyahatleri Hakkında Seçilmiş Makaleler1905-2005 (郑和研究百年论文选1905-2005)*.ed. Zheng He Batı Okyanuslarına seyahatleri 600. Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编).9-31.China:Beijing University Press,2004.
- » Yang, Wei. "Admiral Zheng He's Voyages to the West Oceans". *Maritime Asia* 19/2 (Fall 2014):26-30.
- » Yang, Yi. "The Global life of Zheng He". *UNIVERSITÄT WIEN Global History and Global Studies*(February 2014):1-22 , erişim:15 Ocak 2019.https://www.academia.edu/6783621/The_Global_Life_of_Zheng_He
- » Yuanzi, Kong. Çin ve Endonezya Arasında Kültürel Değişim (中国印度尼西亚文流).
- » China: Pekin Üniversitesi Yayınları(北京大学出版社),1999.
- » Zeng, Guoxin. "Zheng He'nin Batı Okyanuslarına Seyahatlerinin Asıl Amacı Nedir (郑和下西洋的真正目的是什么)".http://blog.sina.com.cn/s/blog_b3787a830101px3h.html.Erişim:15 Ocak 2019
- » Zheng, Hesheng - Zheng, Yijun. "Zheng He Batı Okyanusundaki Seyahat Gemileri Hakkında(略论郑和下西洋的船). Zheng He'nin Batı Okyanuslarına Yolculukları Hakkında Seçilmiş Makaleler 1905-2005 (郑和下西洋研究文选 1905-2005), Ed. Zheng He Batı Okyanuslarına Seyahatleri 600. Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编).631-642. China:Beijing Ocean Press,2005.
- » Zheng, Hesheng-Zheng, Yijun. Zheng He Batı Okyanusuna Seyahatleri Bilgilerinin Derlemesi (郑和下西洋资料汇编) .China:Beijing, Ocean Press (海洋出版社),2005.
- » Zheng, Hesheng - Zheng, Yijun. "Zheng He Batı Okyanuslarına Seyahat Hikayeleri Hakkında Yeni Bulgular (郑和下西洋史事新证)". *Zheng He'nin Batı Okyanuslarına Yolculukları Hakkında Seçilmiş Makaleler 1905-2005(郑和下西洋研究文选 1905-2005)*. Ed. Zheng HeBatı Okyanuslarına seyahatleri 600.Yıldönümü anısı etkinlik hazırlama grubu(郑和下西洋600周年纪念活动筹备小组编).712-722. China:Beijing Ocean Press,2005.